

Liffe: uvoz-izvoz ali evropska vivisekcija

Zdenko Vrdlovec

Ljubljana – V izvrstnem dokumentarcu avstrijskega cineasta **Ulricha Seidla** *Jezus, ti veš* (pred leti prikazanem na ljubljanskem festivalu dokumentarnega filma) je neka vernica tako dobro kritizirala programe avstrijske televizije, da bi ji zaploskal vsak profesionalni kritik množične kulture, ampak kaj, ko je na koncu prosila Jezusa, naj izboljša televizijski program. Ta film je znal ustvariti sijajno »nelagodje« med dokumentarnim in fiktivnim, ki je izhajalo iz tega, da je bilo tisto, kar ljudje zaupajo samo bogu, zaupano tudi filmski kameri.

Toda Seidlova kamera lahko deluje tudi kot kirurški nož, ki pa ne odstrani bolnega tkiva, ampak ga raje počasi in natančno secira, pritiska na boleča mesta in vrta po ranah. V *Jezus, ti veš* je vrtala po vernih dušah, v filmu *Uvoz-izvoz* (na letošnjem Liffu) pa secira tiste, ki verjamejo samo še v telo. Vendar to niso tista ukrajinska dekleta, ki gola pred računalniki počnejo stvari, ki jih od njih zahtevajo glasovi nevidnih klientov – to so prav ti glasovi, ki histerično zahtevajo svoje užitke, in vpijejo zdaj v nemščini zdaj v angleščini, če jih

Kamera Ulricha Seidla deluje kot kirurški nož, ki pa ne odstrani bolnega tkiva, ampak ga rajši počasi in natančno secira, pritiska na boleča mesta in vrta po ranah. Na sliki prizor iz Seidlovega filma Uvoz-izvoz.

ženska telesa v nobenem jeziku ne znaajo ubogati. Slika je torej pornografska, toda zaradi teh glasov je obenem prav mučno groteskna. Pa tudi »politična«, saj so ti ukazovalni glasovi, ki zahtevajo

ustrežljivost njihovim bolnim užitek, vendarle eminentno evropski glasovi, medtem ko so telesa, ki jim strežejo, ukrajinska, toda »ukrajinska« le kot sinonim za fizične delavke. Dokler gre za

internetno pornografijo, so ti glasovi še nevidni, ko pa Ukrajinka Olga emigrira v Avstrijo, postanejo telesni, s tem pa se tudi pokaže, da ohranjajo gospostvo tudi v drugih zadevah. Olga se zaposli kot

fotografija dokumentacija Dnevnik

služkinja pri neki avstrijski družini, kjer pa zgubi službo, brž ko se začne igrati z otroki ali brž ko v očeh gospodarice prekorači mejo »čistilnega stroja«: v »evropskih« očeh so lahko »ukrajinske« čistilke samo stroji, kot je videti ne le po odnosu avstrijske gospodarice do Olge, marveč še nazorneje tako, da ima Olga posteljo ob pralnem stroju. Drugi primer »evropskega gospodarja« je primitivni oči brezposelnega varnostnika, prostaški mačo, ki lahko pride na svoj račun le, če s svojim pivskim vavpcom in mlahavim pimpekcom ponižuje deklinško ukrajinsko prostitutko. Seidl zna pokazati stvari tako, da delujejo bolno in boleče, zato najbrž ni naključje, če sklene film v neki avstrijski bolnišnici za ostarele. Seveda se tudi tam pokažejo oblastniška razmerja, vendar je njihova podoba spet še toliko bolj bolestna, ker se ta razmerja manifestirajo na »nižji« ravni oziroma med bolniško sestro in snažilko Olgo. Skratka, skoraj na vseh avstrijskih ravneh je videti, kot da je delovna sila z Vzhoda dobra le za to, da deluje kot dvojno orodje: delovno orodje in obenem kot orodje, ki služi izživljanju »evropske« gosposke patologije. Toda prav v tisti bolnišnici ta patologija že močno zaudarja po smrti.